

կարգաց, այլ եւ յանձնակցորդներն համար անգամ հարկանակի քանի կրով շտախդրածն Այլ նարկեշտ օրիորդին իւր կատարելու թեանց համար հրաւիրում են վարժուհի Գայլանեան դպրոցը: Իսկ ես ասորոջ ճառը ուշի ուշով կարդալով՝ չքոսպ նորա մէջ ասած, «նորին աստուծոյ շնորհիւ է շինվել ուսումնարանը» բառերը, այլ այդ պարկեպի համար գրած էր, «օրհնեցէր միարանուծեամբ բարերար աղայ Ղեւոնդը իւր կենդանեաց եւ ննջեցելոց հետ, որ իւր անձը մեծացնելով Աստուծոյ եւ ազգի առաջ՝ այսօր այս գեղեցիկ շինուածը իւր սեպհականութեամբ կառուցած՝ ընծայաբերեց ազգի օրիորդաց դաստիարակութեան համար»: Ուրեմն պարզապէս երեւում է, որ նամակագիրն «աննպատակ իւր պարկեշտ խրանից վեր գուրս եկել» այլ նպատակաւ ըստ որում Գայլանեան դպրոցի յայտարարութիւնը զրպանդ գրած՝ յառաջագոյն մտածում էր երթալ հանդէսը փանել եւ բոլորին ծաղր ու ծանակ շինել իւր փառաւոր շինծու յօղուածովը:

Մեզ անհասկանալի թուաց պ. նամակագրի երկու տող գրուածը եւս թէ «հանդէսը վերջացաւ Ը. Տեսչի դամբանական ճառով թէ հին է մասն (լաւ նշան է)»: Եթէ ար նոյնակարգի բոլորն մտադարձ փեսայ դամբանական ճառից նախադուշակում է Գայլանեան դպրոցի ասարարարութիւնը, չծլած, չմարկած, թառամիր եւ չորանալը, հապա պէտք է ինդրել Աստուածանից, որ դէժ մեծապատիւ Ղեւոնդի ջերմնաւորութեանը խնայի: Մի միայն աղօթքը բաւական չհամարելով այդ թշուառութեան առաջն առնելու, այլև նրեանական օգնութիւնը ի կողմանէ իմ պատուական հայրենակցաց, ուրեմն կաղաչում կարելին փութով օգնել այդ հաստատութեանը, որ զրոյց իւրախառնի այդ զուշակութիւնը: Իսկ ակտուէ Յովակի Գահանային խորհուրդ կոտայինը, որ իրան հաւատացած դպրոցը չար աչքից եւ չար նիարից պահպանելու համար եւ մարդարէական շանձերի թօթափիրը արգելելու միակ շանձարգել պ. Տ. Գ. եւնցին ուսուցիչ հրաւիրելն է բաւական, որ դէժ Ազուկեաց դպրոցաց պէս Գայլանեան դպրոցն էլ ոտի կանգնացնէ եւ ապա հեռանայ . . . :

Մատաղահաս բանաստեղծ Պ. Լիմն Տէր Գրիգորեանցը իմ կարծիրով պէտք է աւելի խրախուսել, նորա ծիրը օր ըստ օրէ արդիւնաւորելու եւ կա-

տարելագործելու նպատակաւ՝ բան թէ կծու եւ անվազել խօսքերով խոցողով, որով շնորհեալութեամբ կարելի է խեղդել հէնց սկզբումը նորա բանաստեղծական ատորմալը: Առաւել լաւ կրկնէր յօղուածաւ պրին, որ Պ. Լիմնի ուսումնարանը կրթական եղանակով վերաւելը, որով պարզութեամբ արեւական ծանալութիւն կեանքուցաւ, որ աշխարհ կրկնողի գրականութեանը, մեծ շնորհակալութեամբ արժանաշարով ըստ որում աշխարհիկ նորարարոջ լինուն գեղաւ շմշակուած լինելով՝ կարծում է արդարեւ շատ կատարելագործութեան: Այդ հովակի ընթացքով Պ. Լիմնը սեանելով իւր թեքութիւնները, միւսանդամ կղզուշանար զործելու միակները հակառակ կանոնի գրականութեան: Այդ ըստագրանի ընթացի շատ գրողիտոց ի շարս որոց եւ Մշակի թըղթովից, որ եւնցին շատ հեշտ է թաւում ուսանաւոր շարագրելը. բայց թող վերծէ, կտեանէ՛ որ ամեն մարդոյ տուած չէ ոչի բանաստեղծութեան: Կցանկայի պ. նամակագրէն հարցնել թէ արդեօր իւր մտացածին Գայլանեան դպրոցի հանդիսի ստարագրութիւնը աւելի համով է գրած, թէ Պ. Լիմնի երգը: Մի՞թէ այն աւտը հանդիսի մէջ ոչինչ միւսարական բան չգտան նա հողորդելու մեր սիրելի համազոյնացը, բաց ի բամբասանից եւ ուրիշի գործիք պարստեւելուց: Արդարեւ կարող էր նա գրանել ինչպէս ընթերցողը ծանօթացաւ այն աւտը հանդիսի ստարագրութիւնից, եւ պէտք է ստել իւրը՝ որ հանդիսի քողոր ասած ճառերը գրած էին այրան փեմ եւ բարձր, որբան բարձր էր եւ վսեմ Պ. Ղեւոնդ Ղազարեանի գործը: Իմ փառատուրդ

2. Տէր - ՉԱՐԱՐԵԱՆԾ.
 Ի 28 Հ-Էր. 1877.

ՍԵՆՆԵ.
 Եւստիանուսը

ԱՍՏՐԱԽԱՆԷՆ.
 Ինքնագիր-Էւան Երաբար Ե. Կապրույ.

Որովհետեւ Հայկական կեանքի մէջ ամենեցուն ուշադրութիւնը գրաւում է ուսումնարանների հարցը, որոնց մէջ պէտք է զարգանայ եւ ճոխանայ մեր երկսնեի մանուկ սերունդը՝ որ մեր ժողովրդեան բարու-

բանդ եղած մտաւոր եւ բարոյական կեանքին մե
տայ եւ ուղղութիւն, վասնորոյ կիրառամ միջոցաւ
Արարատայ հետազայն յայտնել ի տեղեկութիւն հա
մազգի ամենանիւրի ժողովրդոց: զի սուրբայ մասն
Աստուծոյն Հայոց Հոգեւոր — ծխական երկուց
տեղից Պարոյոց Հոգարարձուկից երկուրք Աիմէոզն
Մարտիրոսեան պարոն Պօպովեանց եւ Միրայէ Ամ
բակունիան պարոն Բիւրջալեանց ազգայն հարստու
տութեամբ վարելով իրենց ստանձնեալ պետ պաշտօ
նը ի բուականութիւն ժողովրդեան եւ յօգուտ մտա
ւոր եւ բարոյական զարգացման հայազգի երկուց ան
ոից մանկանց քաղաքիս, ծառայելով առաջինն ինն
ամ եւ երկրորդն մի տարի եւ չորս ամիս, համաձայն
իրենց խնդրանաց արձակվեցան Հոգարարձական պաշ
տօնէն: Ընդունելով զրաւոր եղանակաւ օրհնութիւնը
տեղական ղեկապատիւ Առաջնորդի եւ զօհուակու
թիւնը ծխական ժողովրդոց, իսկ փոխանակ նոցա
ծխական ժողովի մէջ բազմութեամբ ձայնից ընտրվե
ցան եռամսայ ժամանակաւ պարոնայ՝ Բենիամին
Յովհաննէսեան պարոն Մէլիքեանց եւ Աղէքսանդր
Սարգսեան պարոն Աղանջանեանց: Ըստ զմեզ հոգարար
Հայ հասարակութիւնը յիայոյս է՝ որ նորընտիր պե
րոնները կկատակեն ժողովրդեան յոյսը եւ ակնկալու
թիւնը, հոգալով իրենց նախորդներին նման Ազգային Հո
գեւոր զարոյոց յառաջնորդութեան համար, որոնց մէջ
միայն կարելի է մեր Հայաստանեայց Առաքելական
տուրք Ակեղեցւոյ կրօնը եւ բանավհարուստ լիզուն
եւ ողբն պահպանել, զատրաստելով արդիս հասար
աղներ Հայեր եւ պարտաճանաչ հայեր, ու մայրեր:
Ռուսաստանի Ամենորոմած Տէրութեան հաւա
տարիս հպատակ Հայկեան ազըր երջանիկ պէտք է
համարէ իրեն, որ իւր Ընդհանրական ազգասէր
Հայրապետի՝ Տ. Տ. Գէորգայ հանրաշահ տնօրէ
նութեամբ ունի ամեն հայաբնակ քաղաքներում եւ
գիւղերումը զրապիտութիւն տարածող Ազգային Հո
գեւոր — ծխական զարոյցներ իւր սպար ժողովրդի
տղայոց եւ աղջկանց մտաւոր եւ բարոյական կրթու
թիւն տալու, եւ իւր ապագայն ազատելու տղիտու
թեան իսաւարէն, միայն յոյժ ցանկալի է որ Ազգիս
միջի հարուստ եւ կարող անձինք հեռատեսութեամբ
բազցր ակնարկութիւն եւ խոհմ ուշադրութիւն զարծ
նեն այս ազգային կրթարաններին, որոնք ազգութեան
համար մեծ նշանակութիւն ունին, եւ որոնց յարա

տեւութեան եւ յարաշարժութեան ճամար Ազգասէր
Հայրապետը ամենայն Հայոց չէ՛ խնայել եւ չէ՛ դա
րարում թափել իւր ճիւղը: Ընդհանրապէս զմեզ հոգարար
չքաղաւս միայն օժտելու պէտք է ՔԱՀԱՆՈՍԻ ՌԻՆԵՒՈՒԹԵԱՆԸ:
— ա զն ա Համար 71:

20 Նոյեմբերի 1877 ամի
ՅԼԱՍՏՐԱԿԱՆ:

Պ Ա Շ Տ Օ Ն Ե Կ Ե Ն

Սեւանու անապատէն փոխադրուելով
Ս. Հախիտիսեայ վանուց միաբան կար
գուած Յովակիմ Պաղարեանց Օշականցի
եւ Աստուածատուր Տէր Սարգսեանց
Պարոյեանց Հ. Նախիջեւանցի Աբելայք
իւրեանց յանձն առած եւ ուխտած կրօ
նաւորական կարգի ընդ գէմ՝ միան
գտանայն Բրիտանիական զգացմանց եւ
պարտաւորութեանց հակառակ՝ զրա
մանենդութեան քրէական յանցանաց
մէջ մեղսակից գտնուելով եւ ստուգ
ւելով հետազոտութեամբք եւ քննու
թեամբ Բաղաքական Իշխանութեան,
ուստի եւ այսուհետեւ եկեղեցականու
թեան անունը եւ կոչումը կրելոյ՝ ինչ
պէս նաեւ ի տաճարի Տեառն Աստու
ծոյ ծառայելոյ իսպառ անարժան դա
տուելով, ըստ հրամանի Վեհ. Հայրա
պետի ամենայն Հայոց՝ այսօր՝ 130-ն
ամսոյս (Նոյեմբերի) բոլորովին լու
ծուեցան եւ զրկուեցան ի Քահանա
յական եւ ի կրօնաւորական կարգէ եւ
տօտիճանէ, եւ մերկացուցեալ յեկե
ղեցական զգեստուց իբրեւ լոկ աշխար
հական յանձնուեցան Բաղաքական
Իշխանութեան: